

ความพร้อมในการเปิดโรงเรียน

โดย ผศ. ตรีนุช ไพชยนต์วิจิตร และ
สรลชนา ธิติสุวรรณค์

“ความพร้อมในการเรียนออนไลน์ของเด็กไทยมีมากน้อยเพียงใด จากการติดตามผลกระทบของโควิด-19 ในประเทศไทยโดยธนาคารโลกพบว่า ร้อยละ 57 บ่งชี้ว่าเด็กในครัวเรือนประสบกับปัญหาด้านการเรียนออนไลน์”

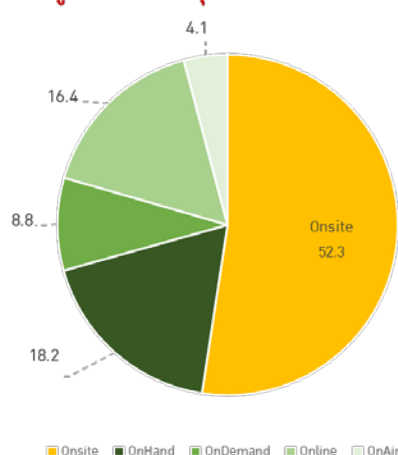
ขอบคุณที่มาภาพ GETTY CREATIVE

กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้สถานศึกษาสามารถเปิดการเรียนการสอนตามปกติในห้องเรียนตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 เป็นต้นไป อย่างไรก็ตาม หากสถานศึกษาไม่สามารถเปิดได้ตามปกติเนื่องจากการระบาดของโควิด-19 ในพื้นที่ โรงเรียนสามารถเลือกรูปแบบการเรียนการสอนทางไกล 4 รูปแบบ ได้แก่ 1. การเรียนการสอนผ่านทีวี (OnAir) 2. การเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต (Online) 3. การเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (OnDemand) เช่น ผ่านทางเว็บไซต์ DLTV ช่อง Youtube และแอปพลิเคชัน DLTV และ 4. การเรียนการสอนโดยให้นักเรียนรับหนังสือ แบบฝึกหัด ไปงานไปเรียนรู้ที่บ้าน (OnHand)

จากรายงานสถานการณ์การเปิดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยสำรวจสถานศึกษาจำนวน 35,554 แห่ง ข้อมูล ณ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 พบว่า มีสถานศึกษาร้อยละ 52.3 ที่สามารถจัดเรียนการสอนตามปกติได้ ในขณะที่ร้อยละ 18.2 เป็นการเรียนการสอนแบบ OnHand ร้อยละ 16.4 เป็นการเรียนการสอนแบบ Online ร้อยละ 8.8 เป็นการเรียนแบบ OnDemand และร้อยละ 4.1 เป็นการเรียนแบบ OnAir จะเห็นได้ว่า หากนักเรียนไม่สามารถเรียนที่โรงเรียนตามปกติได้ โรงเรียนโดยส่วนมากจะให้เด็กนำใบงานกลับไปเรียนรู้เองที่บ้าน ซึ่งในกลุ่มเด็กเล็กแทบจะไม่สามารถเรียนรู้อะไรได้เลย หากไม่มีผู้ใหญ่คอยเป็นครูพี่เลี้ยงที่บ้าน

การจัดการเรียนการสอน (หน่วย :ร้อยละ)

ข้อมูล ณ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565

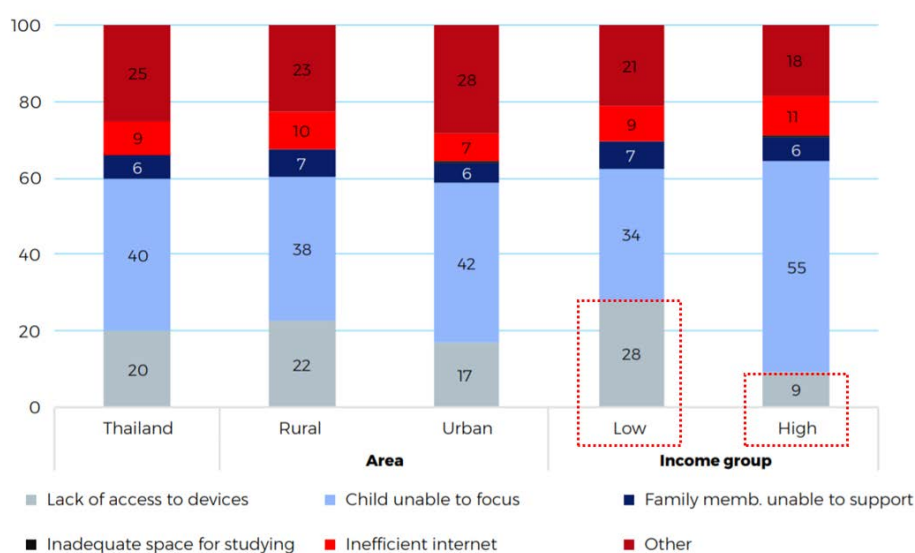
ในกรณีที่สถานศึกษาเปิดการเรียนการสอนตามปกติ จะต้องดำเนินการป้องกันการแพร่ระบาด 6 มาตรการหลัก 6 มาตรการเสริม และ 7 มาตรการเข้มงวด เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนให้มีความปลอดภัย โดยสำหรับการตรวจคัดกรองหาเชื้อด้วยวิธีการ ATK นั้น ปริมาณและความถี่ของการสุ่มตรวจจะให้อำนาจแก่คณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดกำหนดตามความเหมาะสมของการระบาดในพื้นที่แยกระดับอำเภอของแต่ละจังหวัด ซึ่งเงื่อนไขเหล่านี้มีความยุ่งยากในทางปฏิบัติ¹ และก่อให้เกิดต้นทุนต่อผู้ปกครอง และสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เช่น สถานศึกษาร้อยละ 44 ระบุว่า ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อชุดตรวจคัดกรอง ATK และไม่สามารถประสานภาคีในการซื้อชุดตรวจ ATK ได้ทำให้ผู้ปกครองต้องเป็นผู้แบกรับค่าใช้จ่าย เป็นต้น

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ

ในกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถเปิดได้ตามปกติได้ คำถามต่อมา คือ ความพร้อมในการเรียนออนไลน์ของเด็กไทยมีมากน้อยเพียงใด จากการติดตามติดผลกระทบของโควิด-19 ในประเทศไทยโดยธนาคารโลก พบว่า ร้อยละ 57 บ่งชี้ว่าเด็กในครัวเรือนประสบกับปัญหาด้านการเรียนออนไลน์ เนื่องจากไม่สามารถโฟกัสได้โดยปราศจากการดูแลของผู้ใหญ่ และขาดการเข้าถึงอุปกรณ์การเรียนรู้ โดยเฉพาะเด็กในพื้นที่ชนบทและครัวเรือนที่มีรายได้น้อยกว่าจะมีอุปสรรคด้านการเข้าถึงอุปกรณ์ในการเรียนสูงกว่า²

Main difficulties experienced by school enrolled children (%)

ที่มา : Impact of COVID - 19 On Thailand's Households (2021) ธนาคารโลกร่วมกับ Gallup Poll ได้ทำการสำรวจแบบเร่งด่วนทางโทรศัพท์

โดยปัญหาอุปสรรคสำคัญในการเรียนออนไลน์ประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ ได้แก่

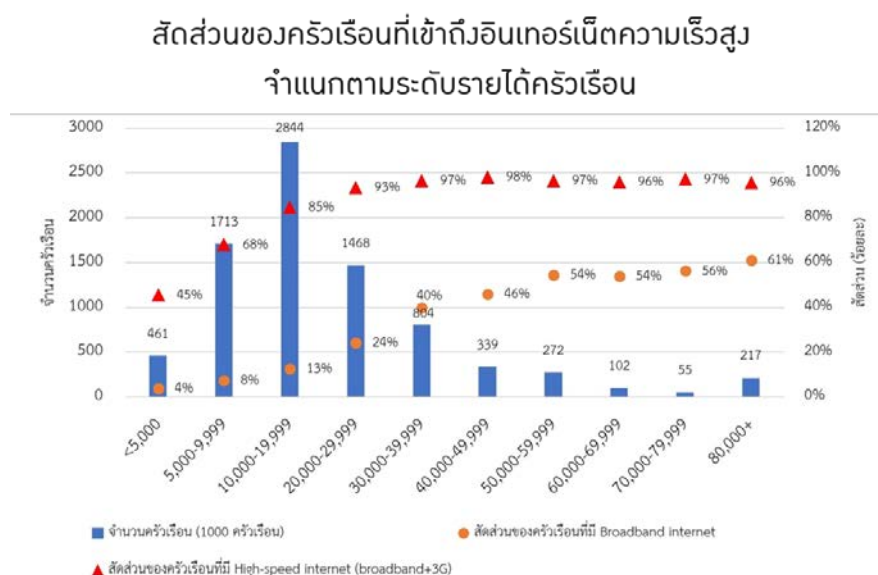
1. ความพร้อมด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี

ข้อมูลการสำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครัวเรือน พ.ศ. 2563 พบว่า มีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงและครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ โดยกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาทต่อเดือน มีอัตราการเข้าถึง Broadband internet น้อยกว่า

¹ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2565). เปิดโรงเรียนอย่างไร ช่วยเด็กไทยรับศึกสองด้าน เข้าถึงได้จาก <https://tdri.or.th/2022/01/reopen-schools-reduce-learning-losses/>

² Worldbank. (2564). การติดตามผลกระทบของโควิด-19 ในประเทศไทย เข้าถึงได้จาก <https://www.worldbank.org/th/country/thailand/publication/monitoring-the-impact-of-covid-19-in-thailand>

ร้อยละ 20 เปรียบเทียบกับกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป จะมีสัดส่วนการเข้าถึง Broadband internet มากกว่าร้อยละ 50 นอกจากนี้ครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาทต่อเดือน

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ และศูนย์วิจัยความเหลื่อมล้ำและนโยบายสังคม คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คำนวณจากข้อมูลสำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน (Q4/2561)

2. สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน

การเก็บข้อมูลโดย OECD พบว่า นักเรียนอายุ 15 ปี มากกว่าร้อยละ 30 ระบุว่าตนเองไม่มีห้องส่วนตัวหรือพื้นที่เงียบ ๆ ในการเรียน และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาแล้วพบว่า มีสัดส่วนเด็กที่ขาดแคลนพื้นที่ส่วนตัวสำหรับการเรียนน้อยกว่าร้อยละ 15³

3. ปัญหาด้านเนื้อหาและระบบการเรียนการสอน

การใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการศึกษาทางไกล และการออกแบบหลักสูตรหรือเนื้อหาการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางจำเป็นต้องจัดรูปแบบให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ โดยการเรียนการสอนเด็กปฐมวัยในรูปแบบทางไกลทำได้ยากกว่าปกติ และครูจะต้องมีความเชี่ยวชาญเป็นอย่างมากในการทำสื่อทางไกลเพื่อดึงดูดความสนใจในเด็กเล็ก ซึ่งครูจำนวนไม่มากนักที่ได้รับการฝึกอบรม และสามารถนำไปใช้จริงได้

จากการสำรวจของคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ. 2563 พบว่า สิ่งที่คุณครูต้องการในการสนับสนุนการเรียนการสอนออนไลน์ ได้แก่ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ 2) งบประมาณสำหรับจัดทำบทเรียนออนไลน์ 3) ระยะเวลาเตรียมและสร้างระบบออนไลน์ 4) บุคลากรสนับสนุนด้านเทคโนโลยี ดังนั้น ภาครัฐควรจะสนับสนุนในด้านเหล่านี้อย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาการเรียนทางไกลที่ยั่งยืน

³ OECD. (2020). A framework to guide an education response to the COVID-19 Pandemic of 2020. Retrieved from https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=126_126988-t63lxosohs&title=A-framework-to-guide-an-education-response-to-the-Covid-19-Pandemic-of-2020